

Відгук

Офіційного опонента на дисертаційну роботу Фера Марії Олександрівни «Порівняльна оцінка вдосконаленого методу лікування повної адентії знімними ортопедичними конструкціями з опорою на внутрішньокісткові титанові дентальні імплантати», представлену до спеціалізованої вченої ради 61.051.08 при державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет» МОН України, на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук, за спеціальністю 14.01.22 — стоматологія.

Актуальність теми

Визначаючи ступінь актуальності обраної теми даної дисертаційної роботи й, особливо безпосередньо її практичну цінність для практичної охорони здоров'я нашої країни, слід зазначити, що не дивлячись на досить значні досягнення, як вітчизняних так і закордонних дослідників в галузі повного знімного протезування, тільки згодом у динаміці виявляються ті чи інші його недоліки, які напряду впливають на саму якість життя.

Однією з головних причин подібного становища є недостатня увага клініцистів до необхідності дотримання індивідуального підходу до кожного пацієнта на усіх клінічних етапах з урахуванням стану всієї зубощелепної системи і скроневощелепних суглобів.

Зважаючи на це приємно відмітити, що саме подібним питанням і присвячена дана науково-прикладна робота, а саме — вдосконалення комплексної ортопедичної реабілітації пацієнтів з повною відсутністю зубів найбільш оптимальними конструкціями повних знімних протезів з опорою на внутрішньокісткові титанові дентальні імплантати, на підставі дотримання обов'язкової індивідуалізації на всіх клінічних етапах з врахуванням даних експертної оцінки якості життя у залежності від ймовірних змін стоматологічного статусу.

Поруч з цим необхідно також вказати, що дана дисертаційна робота виконена також у повній відповідності з державним замовленням відповідно до науково-дослідної роботи стоматологічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет» «Клініко-експериментальне обґрунтування застосування сучасних стоматологічних технологій та експертна оцінка якості лікування та профілактика основних стоматологічних захворювань» (ДР №0113 V 003611), де автор був виконавцем безпосередньо окремого фрагменту.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій сформульованих у дисертації та їх вірогідність

Поглиблений аналіз отриманих у даній дисертаційній роботі наукових здобутків та спрямованих практичних рекомендацій для практичної охорони нашої країни засвідчив, що усі вони отримані за рахунок вельми значного об'єму проведених клінічних, епідеміологічних, кваліметричних, рентгенологічних, методів індексної оцінки, ексиредіагностики, математичних, морфологічних, цифрових, інструментальних та статистичних методів дослідження.

Так, у повній відповідності з поставленою метою, здобувачем попередньо було відібрано 85 пацієнтів, які на день обстеження вже були раніше запротезовані повними знімними протезами більш ніж року назад. Для порівняння їх суб'єктивної задоволеності проведеним ортопедичним лікуванням з використанням внутрішньокісткових дентальних імплантатів, здобувач використовував критерії OHIP-EDENT за опитувальником впливу профілю стану стоматологічного здоров'я на якість життя в умовах повної адентії, а також додатково оцінювали згідно методології Sato, показники стабільності та ретенції повних знімних протезів, з залученням спеціальної модифікованої шкали Кариг.

Показники активності роботи жувальних м'язів з обох сторін визначали за допомогою апарату Teethan.

При оцінці гігієнічного стану порожнини рота під час користування

подібними протезами застосовувався індекс стану слизової та рівня зубного нальоту за методикою Henriksen зі співавторами.

Якість використаних конструкцій повних знімних протезів визначалась згідно запропонованого І. В. Янішеним алгоритму з урахуванням показників частоти зниження якості кожного із досліджуваних критеріїв якості на визначення індексу клініко-технологічної якості конструкцій.

Показники жувальної ефективності здобувач визначав за модифікованою Тризубовим В. Н. жувальної проби, яка враховувала факт зниження жувальної ефективності.

Статистична математична обробка отриманих результатів та перевірка їх ступеню достовірності, проводилась з обчисленням середньоарифметичних величин та їх середньоквадратичних похибок на підставі програмного забезпечення Statistica та Microsoft Office Excel.

Порівняльний аналіз використаних у даній дисертаційній роботі об'єктивних методів дослідження засвідчив про їх сучасність, відповідність меті і запланованим завданням, високу інформативність, доступність у використанні та дійсної можливості отримувати найбільш обґрунтовані, достовірні і ймовірні дані.

Наукове і практичне значення отриманих результатів

На нашу думку, головне наукове значення отриманих результатів у даній дисертаційній роботі пов'язано перш за все з тим, що автору дійсно вперше вдалося розробити науково обґрунтовану модель аналізу впливу патернуокмозійної схеми на показники розвитку різних типів деформації протеза та довести значимість між кількістю точок інтерференції при латеральних рухах щелеп і показниками стресу в області внутрішньокісткових титанових опор різної топографії. Окрім цього, здобувач дотепно провів відповідну систематизацію існуючих підходів до моделювання різноманітних клінічних ситуацій із ідентифікацією різних видів їх помилок.

Поряд з цим автором вдалось довести значимість між змінами

інтегрального показника якості життя та відповідними підходами до повторної реабілітації пацієнта в умовах повної відсутності зубів.

Вперше також був опрацьований і запропонований алгоритм оптимізації протоколів ятрогенних втручань в умовах повної адентії, на підставі даних мультифакторного аналізу.

Визначно наведені вище наукові надбання і дозволили автору розробити низку оригінальних практичних впроваджень в основу яких лягла розробка комплексного підходу до повторної реабілітації пацієнтів із повною відсутністю зубів та обов'язкової індивідуалізації протоколу лікування даних хворих за рахунок врахування кількості достатніх місць кісткової пропорції для встановлення імплантатів, якості кісткової тканини та особливостей розподілу напруг і специфіки оклюзійної схеми, виходячи із оклюзійно асоційованих варіацій активності жувальних м'язів, які систематизовані у єдину діагностичну систему оцінки структурно-функціональних змін зубощелепного апарату.

Наведене вище красномовно свідчить про високу ступінь наукової новизни отриманих результатів, їх певну пріоритетність та безумовну клінічну цінність і доцільність їх практичного впровадження у клінічну стоматологію.

Оцінка змісту роботи, зауваження

Дисертаційна робота Фера Марії Олександрівни «Порівняльна оцінка вдосконаленого методу лікування повної адентії знімними ортопедичними конструкціями з опорою на внутрішньокісткові титанові дентальні імплантати», оформлена, побудована й викладена у повній відповідності з сучасними вимогами ДАК МОН України і складається з титульного аркушу, анотацій на державній і англійській мовах, списку опублікованих праць за темою дисертації, переліку умовних скорочень, змісту роботи, вступу, розділу «Огляд літератури», 4-х розділів власних досліджень, розділу «Аналіз та узагальнення результатів», висновків, практичних рекомендацій, списку використаної літератури, додатків.

У вступі, автор на підставі спрямованих головної мети даної роботи літературних джерел і власних клінічних спостережень, вельми професійно і всебічно обґрунтовує безперечну актуальність даного науково-прикладного дослідження та логічно ставить питання про необхідність практичного вирішення низки питань з клінічної необхідності вдосконалення комплексної ортопедичної реабілітації хворих з повною відсутністю зубів.

Окрім цього наводиться її зв'язок з плановою державною науково-дослідною роботою, окреслюється головна мета даного дослідження, визначаються 5 спрямованих меті відповідних завдань, предмет та об'єкт дослідження, використані об'єктивні методи та їх характеристика. Всебічно обґрунтовується наукова значимість отриманих результатів, їх практична значимість і прикладна цінність. Наводиться також особистий внесок здобувача, дані про апробацію роботи, публікації та обсяг і структуру самої дисертації.

Що стосується зауважень, то їх практично немає за винятком деяких питань дискусійного характеру, пов'язаних, насамперед, неоднозначністю трактування окремих положень вимог ВАК України щодо відповідних пунктів і підпунктів даного розділу.

Так, як на нас, бажано було-б наведення, окрім вітчизняних дослідників з даної проблеми, ще і закордонних тим паче що вони є, і є у достатній кількості.

Далі, згідно вимог ДАК МОН України щодо висвітлення пункту «Практичне значення отриманих результатів», необхідно наводити ще і конкретні кількісні показники отриманої медичної ефективності від опрацьованих і пропонованих автором впроваджень, тим паче знову ж таки, вони є, про що яскраво свідчить 4-й висновок, цитую —... «Розроблена модель математичного моделювання функціонального стану знімних конструкцій з опорою на внутрішньокісткові титанові імпланти з врахуванням вихідних параметрів атрофії кісткового гребня, якості кісткової тканини та оклюзійно-асоційованих змін активності жувальних м'язів,

сприяє покращенню якості комплексної реабілітації пацієнтів із повною адентією на 32,6 — 48,4% та 5-й висновок, який свідчить, що за рахунок запропонованої індивідуалізації протоколів лікування можливо довести показники клінічної ефективності до 92,8%.

Своє є своє, і його необхідно цінити і доводити до стоматологічної спільноти, тому що пророки є не тільки за кордоном, але і у нашій країні і їх потрібно шанувати.

І наостанок, стосовно пункту «Особистий внесок здобувача», як на нас, а це стосується практично усіх дисертацій, а не тільки цієї, проведення патентно-ліцензійного пошуку літературних джерел, не є внесок здобувача у роботу, а пряма його зобов'язаність, як така.

Інших зауважень, а скоріш побажань немає.

У 1-му розділі «Огляд літератури», який складається з 3 підрозділів і викладено на 25 сторінках, здобувач вельми фахово надає сучасне бачення проблеми повної відсутності зубів у населення країни, інших країн, вказує на клінічну наявність певних особливостей ортопедичного лікування даної категорії хворих та окреслює переваги конструкції зубних протезів з опорою на дентальні імпланти у процесі їх реабілітації.

Спираючись на отриману інформацію автор доводить про існування певних труднощів у досягненні найбільш повноцінної спеціалізованої стоматологічної допомоги і визначає тим самим напрямок даної дисертаційної роботи по їх виявленню у динаміці та їх докорінного удосконалення. Слід зазначити, що даний розділ не перевищує пропонованих ДАК МОН України 20% від об'єму основного тексту.

Зауважень немає, окрім бажаності наведення стислого резюме.

2-й розділ «Матеріали та методи дослідження», складається з 2-х розділів і викладено на 25 сторінках, зазвичай, присвячено використанню у даній роботі об'єктивних методів дослідження, поглиблений аналіз яких довів про їх сучасність, доступність у виконанні та високу ступінь інформативності, а також повну відповідність головній меті і запланованим

завданням.

Зауважень немає, окрім бажаності їх наведення ще і у змісті роботи з вказівкою кожної сторінки на якій вони наводяться у тексті дисертації.

У 3-му розділі «Клініко-інструментальна оцінка змін стоматологічного статусу пацієнтів, які користуються повними знімними протезами», викладеному на 29 сторінках і складеному з 5-ти підрозділів, здобувач надає поглиблену загальну характеристику досліджуваних груп, наводить дані про результати оцінки якості конструкцій повних зубних протезів, показників жувальної ефективності, стану слизової оболонки, рівня гігієни порожнини рота та проводить аналіз якості життя хворих реабілітованих відповідними конструкціями повних знімних протезів за даними спеціального опитування.

Згідно отриманим результатам дослідження у даному розділі, здобувачем науково обґрунтовано доведено про нагальну необхідність опрацювання індивідуалізованого протоколу реабілітації хворих з повною відсутністю зубів знімними конструкціями зубних протезів з опорою на внутрішньо-кісткові дентальні імпланти, із врахуванням низки специфічних змін у біомеханічних параметрах зубощелепного апарату, потреби пацієнт-орієнтованої оклюзійної корекції та необхідності нормалізації інтегрального показника якості життя.

Слід зазначити, що саме цим питанням і присвячений 4-й розділ «Експериментальне обґрунтування індивідуалізованого алгоритму вибору методу ортопедичної реабілітації стоматологічних пацієнтів з опорою на дентальні імпланти». Розділ складається з 3-х підрозділів, викладено на 21 сторінці і присвячено опрацюванню диференційного підходу щодо вибору системи ball- та locator-абатментів, математичному моделюванню різноманітних клінічних ситуацій з використанням принципу скінченних елементів та розробці алгоритму вибору найбільш ефективного методу ортопедичної реабілітації хворих з опорою на дентальні імпланти.

Отримані й проаналізовані автором результати дозволили

констатувати, що однорідний характер зареєстрованих помилок реєстрації хворих із повною відсутністю зубів та зареєстрована тенденція регресії показника якості використаних знімних ортопедичних конструкцій в залежності від часу їх користування, переконливо свідчать, що питання покращення ортопедичної допомоги даної категорії хворих може бути забезпечено тільки за умов індивідуалізації протоколів їх лікування, на етапах планування та оцінки вихідної ситуації з подальшим їх моделюванням та вибором оптимального алгоритму ятрогенного втручання. При цьому, процес оптимізації протоколів ятрогенних втручань базується на результатах проведеного мультифакторного аналізу з урахуванням наступних факторів: встановлення як мінімум 3-х і більше титанових інтраосальних елементів в якості жорстких опор, застосування їх з максимально допустимою шириною діаметру та вибору дизайну використовуваних абатментів. Виключно імплементація даних складових на етапах планування комплексного ятрогенного втручання і забезпечує повну нормалізацію взаємокомплектуючих механізмів функціонування зубощелепного апарату.

Суттєвих зауважень немає, окрім необхідності наведення на практиці розділу відповідних опублікованих праць здобувача. Дане зауваження відноситься і до 3-го і 5-го розділів.

5-й розділ «Оцінка клінічної ефективності вдосконалених методів ортопедичної реабілітації стоматологічних пацієнтів з опорою на дистальні імплантати» складається з 6-ти підрозділів і викладено на 35 сторінках.

У даному розділі автор наводить отримані показники медичної ефективності опрацьованих ним клінічних проваджень.

Проводиться поглиблена оцінка стану слизової оболонки та рівня гігієни ротової порожнини, надається оцінка отриманих результатів медичної ефективності від запропонованого лікування, за показниками успішності дентальної імплантації, якості ортопедичних конструкцій, показників жувальної ефективності та динаміки змін інтегрального показника якості життя.

Підсумковуючи отримані результати автор констатує, що опрацьовані протоколи повторної стоматологічної ортопедичної реабілітації хворих із повною відсутністю зубів, є найбільш клінічна ефективними у порівнянні із відомими підходами, що надає нам змогу пропонувати здобувачу то їх максимально можливого впровадження на всій території нашої країни.

Зауважень також немає.

Розділ «Аналіз та узагальнення результатів» оформлено на 18 сторінках і викладено у повній відповідності з основними вимогами ДАК МОН України щодо його структури і суті.

Висновки і практичні рекомендації абсолютно обґрунтовані, висвітлені у повному об'ємі та цілком віддзеркалюють основні положення даної дисертаційної роботи.

Список використаних джерел оформлено у алфавітному порядку і включає у себе 223 найменувань, з яких 93 кирилицею і 130 — латиницею.

Дисертацію оформлено окремим томом, викладено на державній мові на 216 сторінках.

Автореферат цілком співпадає з основними положеннями дисертації.

Отримані результати, наукові здобутки, спрямовані практичні рекомендації повністю висвітлені у 15 наукових працях, з яких 8 — статей у фахових виданнях, включаючи 2 у закордонних виданнях, 5 — у матеріалах конференцій та конгресів, 1 навчальний посібник та отримано 1 патент України.

Окрім того, результати даної роботи були оприлюднені й обговорені на 7 науково-практичних конференціях, семінарах, тощо.

Суттєвих зауважень щодо даної дисертаційної роботи, її актуальності, клінічної доцільності використання отриманих даних — немає.

Разом з тим деякі питання дискусійного плану, які виникли у нас у процесі рецензування потребують додаткового пояснення, а саме:

- 1) Зважаючи на високу ступінь практичної цінності Ваших розробок, яким чином ви плануєте їх впроваджувати у масштабах всієї

країни.

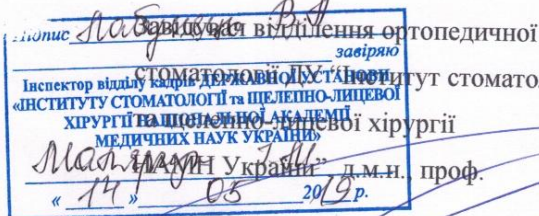
2) На Вашу думку, яка ще є ніша до вдосконалення ортопедичних методів реабілітації хворих з повною втратою зубів.

3) З Вашого клінічного досвіду які системи дентальних імплантат найбільш ефективні у якості опори при повному знімному протезуванні.

Висновок

Дисертаційна робота Фера Марії Олександрівни «Порівняльна оцінка вдосконаленого методу лікування повної адентії знімними ортопедичними конструкціями з опорою на внутрішньокісткові титанові дентальні імплантати», є завершеною, самостійно виконаною науково-прикладною роботою, присвячену вирішенню важливого як наукового, так і особливо практичного клінічного питання — підвищення ефективності стоматологічної ортопедичної реабілітації хворих з повною відсутністю зубів шляхом її удосконалення на підставі індивідуалізації етапів лікування та експертної оцінки якості життя в залежності від змін стоматологічного статусу.

За своєю актуальністю, науковою новизною, практичним значенням і прикладною цінністю, дана дисертаційна робота повністю відповідає пункту 11 «Порядку присудження наукових ступенів та присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів №567 від 24.07.15 (зі змінами внесеними згідно Постанови Кабінету Міністрів №656 від 19.08.15), які ставляться до кандидатських дисертацій, а її автор безумовно заслуговує на присвоєння наукового ступеня кандидата медичних наук, за спеціальністю 14.01.22 — стоматологія.

22.05.2019

О.В. Кітінська

проф.

Набунець В. А./